

Comentariul operei Apus de soare de Barbu Stefanescu Delavrancea - partea a treia

Stefan exprima dramatic lupta care se da intre sufletul sau tanar si corpul batran: "Am imbatranit... O! indoiala! Si as putea sa scap. Dar sufletul nu vrea si trupul nu mai poate... (Trage sabia pe jumătate) Nu., ma mai asculta... Degeaba o port. (Se reazama pe Moghila). Si poate sa dau ochi cu Al de sus."

Un adevarat discurs tine Stefan cel Mare in ajunul inscaunarii lui Bogdan, aratand marea lui dragoste pentru pamantul patriei: "Ostasi, boieri, curteni, v-am adunat aci sa stati marturie dupa ce n-oi mai fi. Sunt patruzeci si sapte de ani... multi si putini... de cand Moldova uni iesi inainte cu mitropolit, episcopi, egumeni, boieri, razasi si tarani, in campul de la Direptate, si cum vru Moldova asa vrusei si eu. Ca vru ea un Domn drept si n-am despuiat pe unii ca sa imbogatesc pe altii. Ca vru ea un domn treaz si-am vegheat ca sa-si odihneasca sufletul ei ostenit... ca vru ea ca numele ei sa-l stie si sa-l cinsteasca cu totii si numele ei trece granita de la Caffa pana la Roma..."

Discursul continua dupa toate regulile artei oratorice cu exclamatii, interogatii si enumeratii in cadente retorice de o mare elocventa pomenind locurile legendare ale luptelor si numele vitejilor cazutiln momentul cand este ars cu fierul rosu Stefan se preface a povesti imprejurarile razbunarii tatalui, ca sa-si ascunda strigatele proprii de durere. Ultimul discurs il tine domnitorul dupa uciderea boierilor conspiratori.

Astfel caracterul darz al lui Stefan cel Mare rezulta integral din vorbele sale si foarte putin din fapte. Cu toate acestea, vorbele lui Stefan sunt atat de bine spuse, atat de pline de continut, de elan patriotic si de inaltime morala incat personajul devine o prezenta staruitoare, un erou cum nu se poate uita.

Celelalte personaje sunt simple elemente de decor. Dintre personajele feminine nu se retin decat Oana careia Stefan ii marturiseste, prefacandu-se ca doarme, ca e tatal ei.